སྐད་དེ་སྒྱུར་ཙ་ནང་། རྗོ་བའི་མེན་ཧྟོག་ཙོགས་ལ་ལུས་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་བའི་རྗེས་སི་སྐོར་ལ།།༡

Language change and the fossilization of the Old Tibetan *b*- prefix in Ladakhi and Balti.

རིག་འཛིན་དབང་མོ་ (འཇར་གླིང་) **Bettina Zeisler (Germany)**

སངས་རྒྱས་སི་སྟན་པའི་ཆོས་སི་ནང་ང་དེ་ཟླུག་མོལ་པ། འཇིག་ཧྟེན་ལ་ཅི་ཚང་མ་ཧྟག་པ་མན་ནོག་ལོ། མོལ་པ་སང་། ཡང་སེམ་ཤན་(སེམས་ཅན་) ནི་ཟོབ་ཏ་(བཟོ་བལྟ་) གྱུར་རིན་འདུག། ཡང་མི་གྲུན་ནི་ཙོས་(བཅོས་) ཀན་ནི་ཙ་ལག་ཚང་མ་གྱུར་རིན་འདུག། དེ་ནེ་(དེ་ནས་) ཡང་མི་གྲུན་ནི་ཀོལ་(བཀོལ་) ཀན་ནི་སྐད་ནང་ཟེར་ཟོ་(ཟེར་བཟོ་) ཚང་མ་གྱུར་རིན་ཧྟག་པ་མན་ནོག།། སྔོན་མའི་དུས་ལ་ཡོད་ཀན་ནི། དག་ས་མེད་ཀན་ནི་སེམ་ཤན་ཚང་མ་ག་ཟླུག་ཐོང་(མཐོང་) བ་ནག་ཤ་མེད་ཀྱུག་༢། འི་ནང་(ཡིན་	As we learn from Buddhist teachings, nothing is permanent in our world. This is true for the appearance of sentient beings and plants as well as for cultural artefacts including languages. The development of the species is documented through imprints of now extinct beings in the sediments of former lakes or oceans. These imprints are called fossils. Likewise the various stages in the development of a language leave their

༡ The pronunciation indicated in brackets ༼…༽ follows the convention of the Roman script: consonants are to be read as consonants only, in the order they are written. Vowels are indicated by the ‘vowel sign’ ཨ for the vowel ‘a’ with the appropriate superscripts for other vowels.

The author deliberately does not follow the classical orthography of *Choskat*, but uses a simplified version of *Phalskat*, based on the Leh dialect. Since an ideal script should mirror the sounds of a language (Lobzang Tsewang at the seminar), letters will not be written when they are not sounded or have no phonetic impact on other letters (an exception is made for names, religious and grammatical terms). This means that the grammatical *b*- prefix of verbs will not be written, and the ‘silent’ prefixes *m*- and *ḥ*- will only be written when they support the voiced pronunciation of voiced consonants (which would be pronounced unvoiced otherwise). The traditional spelling is given in a bracket, when a simplified form is used for the first time. (As for the title: ནང་ corresponds to དང་, ཙོགས་ to ཚོགས་, ཀན་ to མཁན་). Following the grammar of the Leh dialect implies that the agent of transitive clauses is marked as a possessor (ཁོའི་ instead of ཁོས་). The spelling of other grammatical particles follows the current conventions of *Phalskat* writing.

The spelling style presented here is obviously more radical, but also closer to the scientific principles that guided those persons who introduced the Tibetan script than the moderate *Phalskat* spellings current in Ladakh. It is meant to facilitate the understanding of the text, as well as to provide an example of the manifold possibilities for adjusting the Tibetan script to the needs of the Ladakhi language. Hopefully it demonstrates that even academic texts can be written in simple *Phalskat*. Whether it can be a model or not, is ultimately up to the Ladakhi people. Understanding the mental effects that unconventional spellings can have, the author apologises to all those scholars who feel utterly uncomfortable with this text.

༢ ཀྱེན་ལ་༼ཁཨནཨཀ༽(khanak)མོལ་ལ་ནོག། ཅིག་ཆ་ན་‘མཁན་རག’ ནེ་འགྱུར་ཏེ་སྐྱེ།།

ན་ཡང་) རྡོ་བའི་ཀ་ལུས་ཀན་ནི་རྗེས་ཡོད་ན། འི་(འདི་) སྔོན་མའི་དུས་ལ་ཡོད་ཀན་ནི་སེམ་ཞན་ནི་དཔང་པོ་འིན་(ཡིན་) ནོག། དེ་བོའ་ཨིང་ལིཥ་ཥི་ནང་ང་ 'fossil' ཟེར་ར་ནོག། མེན་ཏོག་གི་རྗེས་འིན་ན། ལ་དྭགས་ལ་ 'རྡོ་བའི་མེན་ཏོག' ཟེར་ར་ནོག། དེ་ཟུག་སྐད་རེ་རེ་ནང་ང་སྔོན་མའི་དུས་ནི་ལུས་ཀན་ནི་ཟེར་ཟོ་རྗེང་པ་ཡོད་ད་ནོག། མདང་དེ་རིང་ངི་སྐད་དི་ཚིར་ནང་མ་ཐུན་(མཐུན་) ཏེ་སྔོན་མའི་སྐད་དི་ཚིར་རི་དཔང་པོ་འིན་ནོག། དེ་བོའ་ཡང་སྐད་དི་ 'fossil' ཟེར་ར་ནོག། དེ་ཟུག་གི་རྡོ་བའི་མེན་ཏོག་ཙོག་ཞིག་(ཚོགས་ཅིག་) གི་སྐད་དི་ 'fossil' ལི་སྐོར་ལ་དཔེ་ར་ཏང་ངེད་(བཏང་བ་ཡོད་)།། །།

མདང་དེ་རིང་ངི་བོད་པའི་ཡུལ་སྐད་ཚང་མའི་ནང་ང་། ལ་དྭགས་སི་ཤམ་སྐད། པུ་རིག་[༢] པའི་སྐད་ཡང་བལ་ཏི་(སྦལ་ཏི་) སྐད་དི་སྐད་འགྲངས་ (pronunciation) སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་སྐུ་ཚེའི་དུས་ལ་འབྲིས་ཀན་ནི་བོད་སྐད་ནང་ཐུན་པ་འིན་ནོག་ལོ། ཁས་པ་(མཁས་པ་) མང་པོའི་མོལ་ལ་རག། དེའི་ཕེའ་(ཕྱི་ལ་) སླེའ་སྐད་དི་ཕའི་ ༺སཀཨཏ༻ (skat) ནང་། དཔེ་རའི་ཕེའ་ ༺སཔཨེརཨ༻ (spera) ཚོར་ར་ནོག། ཤམ་ཕྱོགས་ལ་རྟའི་ཕེའ་ ༺རཏཨ༻ (rhta)། སྦྱར་རི་ཕེའ་ ༺ཟབཡཨར༻ (zbyar)། ཡང་ཕྲུ་གའི་ཕེའ་ ༺ཕརཨུགཨུ༻ (phrugu) ཚོར་ར་ནོག། ཡང་པུ་རིག་ནང་། བལ་ཏི་སྣན་ལ་ཁྲག་གི་ཕེའ་ ༺ཁརཨཀ༻ (khrak) ནང་། གྲིའི་ཕེའ་ ༺གརཨི༻ (gri) ཚོར་ར་ནོག། དེ་ཟུག་སྔོན་མ་འབྲིས་ཀན་ནི་ཡི་གེ་ཚང་མ་བལ་ཏི་སྐད་དི་ནང་ང་སྐད་འབིང་ང་ནོག། ཡང་དོན་དག་གི་ཕེའ་འབྲིས་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་གི་སྐད་མང་ཆེའ་འབིང་ང་ནོག།

imprints in so-called 'frozen' or 'fossilised' forms, i.e. forms that cannot be formed according to the actual grammatical or phonetic rules, but have been inherited from an earlier stage of the language. In the following I want to give an example for the reconstruction of the development of West Tibetan, the varieties spoken in Ladakh and Baltistan.

It is commonly accepted that among all modern Tibetan varieties the pronunciation of the Balti and western Ladakhi dialects comes closest to the spelling of the 'original' Tibetan language as documented from the mid 7th century. The complex consonant clusters at the beginning of a syllable are to a great extent retained, thus Leh /skat/ (WrT *skad*) 'language' and /spera/ (WrT *dpera* < *dpesgra*) 'speech', Western Sham /rhta/ (Leh /sta/, WrT *rta*) 'horse', /zbyar/ (Leh /yar/, WrT *sbyar*) 'summer', /phrugu/ (Leh /thrugu/, WrT *phrugu*) 'child', and particularly Purik and Balti with /khrak/ (Leh, Sham /thrak/, WrT *khrag*) 'blood' and /gri/ (Leh, Sham /tri/, WrT *gri*) 'knife'.

However, this phonetic conservatism is only found with lexemes or the main parts of a word, which convey the meaning, but not with morphemes or the grammatical parts of a word. Thus the Old and Classical Ti-

[༢] ཁ་ཅིག་གི་བུ་རིགས།ཁ་ཅིག་གི་བོད་རིགས་འབྲི་འ་མཛད་ད་ནོག།

འི་ནང་མ་འོངས་པའི་དུས། ད་ལྟ་བའི་དུས། ཡང་འདས་པའི་དུས་སི་ཕིའ་འབྲིས་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་ག་ནང་། ད། བ། མ། འ། དག་ས་སྐད་མན་ན་འབིང་ང་མན་ནོག།། དེའི་ཕིའ་ཆེར་[༢]རྒྱལ་པའི་ཁས་པ་། Robert Shafer (1950/51) ཡང་ Roland Bielmeier (2004) ཉིས་(གཉིས་[༣]) ཀེ་དེ་ཟུག་མོལ་པ། དུས་གསུམ་མི་ཕིའ་ཀོལ་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་ཤར་ཕྱོགས་སི་བོད་སྐད་དེ་ནང་ང་སོ་མ་སྐྱེ་སེ་ཕེལ་ཏེ་འིན་ཀྱག།། འི་ནང་བལ་ཏི་སྐད་དེ་ནང་ང་མན་ན་མ་སླེབ་པ་སང་བོད་དེ་ཡུལ་སྐད་ནང་། སྔོན་མའི་འབྲིས་ཀན་ནི་ཆོས་སྐད་པ་སང་བལ་ཏི་སྐད་མང་ཆེའ་རྙིང་པ་འིན་ཀྱག་ལོ། མོལ་ལ་རག།། །།

འི་ནང་དུས་གསུམ་མི་ཕིའ་ཀོལ་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་བ་ནང་། མ། འ། ཅིག་ཆ་ན་ཡང་ག་ནང་། ད། སྔོན་མའི་དུས་ལ་ཡང་བལ་ཏི་སྟན་ནང་། ལ་དྭགས་ལ་ཀོལ་ཏེ་འིན་ཀྱག། ངའི་སམ་མ་རག།། ཡུན་རིང་སོང་པ་སང་། དོན་དག་གི་ཕིའ་ཀོལ་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་ག་ནང་། ད། བ། མང་ཆེའ་ལུས་སེ། འི་ནང་བར་བར་ལ་ཙ་པིག་ཤིག་གྱུར་ཏེ་ཡོད་ཀྱག།། སྔོན་འཇུག་མ་ནང་། འ། ཡང་དུས་གསུམ་མི་ཕིའ་ཀོལ་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་ཚང་མ་གུ་ལེ་གུ་ལའིའ་སྐད་མི་ཕིང་ཅས་སོང་ཏེ་ཡོད་ཀྱག། ངའི་སམ་མ་རག།། ཅིའ་ཟེར་ན། མ་ཕིང་ཅས་ལ་ཆའིན་ཅིག་གིས་བར་བར་ལ་ཁོ་རང་ངི་སྔོན་མའི་ཡོད་ཀན་ནི་རྗེས་ལུས་སེད་ཀྱག།། སྔོན་མའི་ཡོད་ཀན་ནི་རྗེས་ག་ཟུག་ག་ལུས་སེད་ཀྱག། མོལ་ན། ཆིག་ཉིས་སི་བར་ལ་སྔོན་མའ་ཡོད་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་ད་རུང་ཆོར་

betan grammatical prefixes of the verb indicating the temporal relation between an event and the utterance are missing in Balti and Ladakhi as well as in all other Tibetan varieties except the north-eastern ones. Two eminent scholars (Shafer 1950/51 and Bielmeier 2004) have thus suggested that ‘Western Archaic Tibetan’, i.e. Balti, Purik, and western Sham, represents an early stage of the Tibetan language, where those grammatical prefixes had not yet developed.

The grammatical prefixes, however, must have been in use even in West Tibetan and must have disappeared from the language gradually, not without leaving some traces of their former presence. In many Tibetan varieties the Written Tibetan prefixes that are no longer pronounced word initially can be heard at a syllable boundary and thus in bound word forms. This ‘revitalisation’ of mute lexical prefixes was first observed in the compound forms of numbers of Central Tibetan, e.g. WrT *bcu* ‘10’ pronounced as /cū/ and WrT *bži* ‘4’ pronounced as /š$\underline{i}$/ become /cū**p**ši/ ‘14’ and /š$\underline{i}$**p**cu/ ‘40’. This feature can also be observed in the Ladakhi dialects (cf. Koshal 1979: 31).

[༢] ཕྱི།། སྐད་འགྲངས་སི་ཆེར་ལ་ཕྱི་འབྲིས་ཀན་ནི་ཆིག (ཕི) འབིང་དགོས་ས་ནོག། (ཆི) འབིང་དགོས་ས་མ་ནོག།

[༣] གྱེན་སྐད་ལ་འི་སྔོན་འཇུག་སྐད་འགྲངས་ཕྲ་མོ་འབིང་ཅུག་ག་ནོག།། དེ་མེན་ན་འི་སྔོན་འཇུག་མན་ན་ཆོར་ར་མན་ནོག།

ཅས་ལ་ཡོད་རེད་ཀྱག། མང་ཆེའ་འི་ཚིག་ཉིས་ཀོ་སྤུས་ཚིག་ (compound word) འིན་ནོག། དཔེར་ན་འགྲངས་ཀའ་ ལྔ་ན། ཡུལ་སྐད་མང་པོའི་ནང་ང་ ʃཅཨུʅ (cu) ནང་ ʃཞཨིʅ (ži) སྤུ་ན། ʃཅཨུཔ-ཞཨིʅ (cup-ži) ཡོད་ང་ ནོག། ʃཞཨིʅ (ži) ནང་ ʃཅཨུʅ (cu) སྤུ་ན། ʃཞཨིཔ-ཅཨུʅ (žip-cu) ཡོད་ང་ནོག། ཚིག་ཉིས་སི་བར་ལ་སྟོན་ འཛུག་བའི་སྐད་སལ་(གསལ་)ᵛ པོ་ཚོར་ར་ནོག། (Shawe 1894 ནང་ Koshal 1979: 31) དེ་ཟུག་སྟོན་མའི་དུས་སི་ སྟོན་འཛུག་བ་ནང་། མ་ནང་། འའི་སྐད་སལ་པོ་འབིང་ཀན་ནི་ སྤུས་ཚིག་མང་པོ་ཡོད་ང་ནོག། དཔེར་ན།	Besides the compound numbers, one can observe that the Written Tibetan nasal prefixes *m-* and *ḥ-*, which have become mute in word initial position, can be heard at a syllable boundary in some compound expressions (Shawe 1894; Koshal 1979: 32). Similarly an initially mute *b*-prefix can be heard at a syllable boundary in some compound expressions (Shawe 1894). In course of time, the prefix *ḥ*- (originally a voiced velar fricative) was pronounced as an unspecified nasal (/ŋ-/, /n-/, or /m/).

Lexicalised nasal prefix (ངོན་དག་གི་ཕིའ་ཀོལ་ཀན་ནི་སྟོན་འཛུག་མ་ནང་། འ།)

- LAD (RAM, HAM) /kha**m**-chu/, WrT *kha-**m**chu* ‘beak, bill’; HML, CEM, LEH, LEH2 /kha**m**-chu/, SAS, DOM, ACH, GARKb, ARA, BAL (SPR) /kha**m**-cu/
- LAD /gya**m**-tso/ (Shawe 1893: 13 for names; Koshal 1979: 32), /gyatsho/ ~ /gya**m**-tsho/ (HAM) WrT *rgya-**m**tsho* ‘sea, ocean’; GYA /gyatso/, CEM /gyatso/ ~ /gya**m**-tso/, LEH2 /gya**m**-tso/, SHA, LEH, SAS /gya**m**-tsho/, GARKb /gya**m**-tsho/ ~ /rgya**m**-tsho/, ARA /gyam-tsho/ ~ (less frequently) /the gyatsho chenpo/; cf. DOM /rgya**m**-tsho/ ‘lake’, /thri gyatsho chenmo/ ~ /thri rgya**m**-tsho chenmo/ ‘sea, ocean’; ACH /rgyatsho/ ‘sea, ocean’ in contrast to /rgya**m**-tsho/ ‘river’; /CIK-He /gya**m**-tsho/ ~ /rgya**m**-tsho/ ‘river’; TUR /rgyatsho/ ‘sea’ but /rgya**m**-tsho/ ~ /rgya**m**-so/ ‘river’, BAL (SPR), KPL /rgya**m**-tsho/ ‘river’; but LAD (RAM) /gyatsho (chenmo)/ ~ /rgyatsho/, HML /ɦjatso/ ‘sea, ocean’
- GYA, SAS /chu**ŋ**-go/, HML, KHAL, LEH /chu**m**-go/ WrT *chu-**m**go* ‘the beginning of the flowing water (first wave in the canal)’ , LEH also ‘land at the beginning of a river, near the mountain’; DOM /chu**ŋ**-go/ ‘beginning of the water (first wave)’ in contrast to /chu**m**-go (khor)/ ‘(place around) the beginning of a river’; SHA /chugo/ ~ /chu**ŋ**-go/, GARKb /chu**m**-go/ ‘land at the be-ginning of a river’ (also used as a loan in Brokskat) in contrast to /chugo/ ‘beginning of the water’; ACH /chu**m**-go/ ‘beginning of the water, beginning of a canal, upper part of river’; but ARA /chugo/ ‘beginning of the water’; BAL (SPR) /chugo/ ‘first fields to receive water supply’
- HML, SHA, KHAL, DOM, ACH, ARA /chu**m**-juk/, *chu-**m**jug* ‘remaining part of the water’, ACH also ‘end of a canal’, cf. also LEH /chu**n**-juk/, GARKb /chu**m**-žuk/ ‘land at the lower part of the river’ (also used as a loan in Brokskat); DOM /chu**m**-juk khor/ ‘place around the end of a river etc.’

- GYA, DOM, ARA /chu**n**-dzom/ *chu-ḥdzom* ‘confluence’; but SHA, LEH /chu-dzom/, GARKb /chudzoms/
- LAD (RAM) /zu**m**-thrul/ *rdzu-ḥphrul* ‘mirage’; SAS /rzu**m**-trhül/, KHAL (Kesar) /rzu**m**-phrül/ ~ /dzu**m**-trhül/ ~ /rdzuphrül/ ~ /dzutrhül/, DOM /rdzu**m**-phrül/, GARKb /rdzu**m**-trhül/; but LAD (HAM) /dzuthrul/ ~ /rdzuthrul/, GYA /dzutrül/, SHA, CEM /zutrül/, LEH /zothrül/, ARA /rdzuthrül/ ‘magic, supernatural’
- HML, GYA, GARKb /ša**m**-bu/, SHA /ça**m**-bu/ WrT *ša-ḥbu* ‘maggot’, but LAD (HAM) /šabu/, LEH, SAS, KHAL, DOM /šabutsik/
- LAD /sa**m**-gul/ ~ /sa**ŋ**-gul/ (Shawe 1894: 14), /sa**m**-gul/ (RAM, HAM) *sa-ḥgul* ‘earthquake’; GYA, SHA, CEM, LEH, LEH2, ARA /sa**ŋ**-gul/, SAS, DOM /sa**m**-gul/; but GARKb, BAL (SPR) /sagul/
- LAD /sa**n**-tsam/ (RAM), /sa**m**-tshams/ (HAM) *sa-**m**tshams* ‘border, frontier’; GYA, CEM, HML /sa**n**-tsam/, LEH2 /sa**m**-tshams/, LEH, SAS, DOM /sa**n**-tshams/, SHA, ARA /sa**n**-tsham/ … … …

Morphologically relevant nasal prefix (དུས་གསུམ་མི་ཕིའ་ཀོལ་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་མ་ནང་། འ།)

- LAD (HAM) /kha**n**-don/ *kha-ḥdon* ‘by heart’; GYA, SHA, CEM, LEH, LEH2 /kha**n**-don/, ACH, GARKb (heard), ARA /kha**m**-don/; DOM /kha**m**-don/ ‘morning prayer (performed without looking into the text)’
- LAD /gokhor/ ~ /go**m**-khor/ ‘dizziness, confusion’ (HAM), /gom-khor/ (RAM) ‘accident’ WrT *mgo-ḥkhor*; GYA /γokhor/ ~ /γo**m**-khor/, CEM /gokhor/ ~ /go**m**-khor/, IGU, LEH, LEH2, SAS, DOM, ACH, GARKb /go**m**-khor/, TUR /go**ŋ**-khor/; cf. ARA /go**m**-khor/ ‘puzzling, unclear’; SHA /go**m**-khor/ ‘dizzy’ in contrast to /gokhor/ ‘confusing’
- LAD (RAM, HAM) /dra**n**-dra/ WrT *ḥdra-ḥdra* ‘equal’; GYA, SHA, CEM, LEH, LEH2, SAS, KHAL (Kesar), DOM, PUR (Bailey 1920: 37), CIK-He, GARKb, ARA /dra**n**-dra/; but BAL (SPR) /dradra/
- LAD (HAM) /do**m**-caŋ/ ~ /rdo**m**-caŋ/ *rdo-ḥchaŋ* ‘stone; GYA (old people’s speech) /do**m**-cha/ ‘stone’, SHA /du**m**-ca/, LEH /do**m**-caŋ/, SAS /rdo**m**-chaŋ/ ~ /rdoa**m**-chaŋ/, DOM /rdoa**m**-chaŋ/, ACH, ARA /rdo**m**-chaŋ/ ‘carriable stone’ (cf. JÄK /do**m**-chaŋ/ *rdo-ḥchaŋ* ‘a stone of such a size as may be grasped by the hand’ and the OT/CT verb *ḥchaŋ* | *bcaŋs* | *bcaŋ* | *choŋ(s)* ‘to keep in one’s hand’) …

Lexicalised labial prefix (དོན་དག་གི་ཕིའ་ཀོལ་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་བ།)

- LAD /ka**p**-kyon/ (Shawe 1894: 13; cf. also JÄK), /ka-kyon/ ~ /ka**p**-syon/ (HAM) WrT *bkaḥ-**b**kyon* or *bkaḥ-**b**skyon* ‘undesirable order, scolding (hon)’; CEM /ka**p**-kyon salce/ ‘criticise (hon)’; GYA, STOK (Kesar), SAS, DOM, ACH /ka**p**-kyon/ ‘critics (hon)’; LEH /ka**p**-kyon/ ‘advice of an oracle (hon)’; SHA, ARA /ka**p**-kyon/ ‘critics, advice (hon)’
- LAD (HAM) /khe**b**-zaŋ/ WrT *khe-**b**zaŋ* ‘profit’; GYA /khe**b**-zaŋ/ ‘very cheep’; IGU /khe/ or /khe**p**-saŋ/, LEH /khe**b**-zaŋ/ ‘profit’; SAS, DOM, ACH /khe**b**-zaŋ/ ‘cheep’; ARA /khe**b**-zaŋ/ ‘cheep, benefit’; LEH2 /khe**b**-zaŋ/ ‘serves you right’

- LAD (HAM) /tru**b**-ži/ WrT *gru-**b**ži* ‘square’; GYA /tru̲**p**-ži/, IGU /truži/ ~ /tru**b**-ži/, CEM /tru**p**-ži/, LEH2 /tru**p**-ži/ ~ /tru**b**-ži/, STOK (Kesar) /tru-lu**b**-ži/ (in a song), i.e. /tru**b**-ži/, SHA, LEH, SAS, DOM, ACH, ARA /tru**b**-ži/; GARKb /trup-ži/ ~ /trub-ži/ ‘brick-like stone’
- GYS, SHA, CEM, LEH /ŋa**p**-sa/, SAS, DOM, ACH, TUR, GARKb /rhŋa**p**-tsa/ (according to GARKb, Kargilis would say /rhŋa**p**-sa/), ARA /rhŋa**p**-sa/ WrT *rŋa-**b**tsaḥ* ‘havest’ (cf. JÄK *btsaḥ* ‘bring forth’)
- LAD (HAM) /o**b**-gyal/ WrT *ḥo-**b**rgyal* ‘difficulty, trouble (hon)’; GYA /**ɦ**o**b**-gyal/, SHA, CEM, LEH, LEH2, SAS, KHAL, DOM, ACH, ARA /o**b**-gyal/, LLV *ḥo**b**-rgyal*
- LAD (HAM) /re**b**-ži/ WrT *re-**b**ži* ‘frame of a door or window’; GYA, IGU, CEM, SAS, DOM, ACH, GARKb, ARA (rarely) /ri**b**-ži/, HRD /reb-ži/
- LAD /ha**b**-γot/ (RAM) ‘laughter’ for WrT **ha-**b**rgod* (cf. *ha-dgod* or *ha-rgod*, JÄK); GYA /ha**v**-got/ ‘loud laughter, heartily’; SHA /ha**b**-got/ ‘laughter’; LEH /ha**b**-got/ ~ /ha**v**-got/, SAS /ha**v**-rgot/ ‘laughter’; DOM /ha**b**-rgot/ ‘loud, aggressive laughter (not coming from the heart)’, ACH /ha**v**-rgot/ ‘senseless laughter’; TUR /ha**f**-got/ ‘laughter that does not come from the heart’, LLV *ha**b**-rgod* ‘wild laughter’; but GARKb heard only /har-gotcas/ ‘lough’… … …

Morphologically relevant labial prefix (དུས་གསུམ་མི་ཕིའ་ཀོལ་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་བ།)

- LAD (Shawe 1894: 14, RAM, HAM) /gop-skor/ WrT *mgo-**b**skor* ‘deception, deceit’; GYS /γo**p**-kor/, SHA /go-hor/ ~ /go**p**-hor/, LEH, SAS, ULE, KHAL, DOM, ACH, ARA, TUR, DRS /go**p**-skor/, GARKb /gu**p**-skor/ ‘deceit’, plus /taŋ/ ‘deceive’
- LAD (HAM) /chu**p**-tsos/ WrT *chu-**b**tsos* ‘barley or wheat flour of boiled grain’; HML, IGU, SHA, CEM /chu**p**-tse/, DOM /chu**p**-tsos/; GYA /chu**p**-tse/ ‘mixture of roasted barley and the left-over from *chaŋ* (/baŋma/)’; LEH /chi**p**-tsos/ ‘fried grain that has been washed and left for sprouting’; GARKb /chi**p**-tsos/ ‘fried food’; DRS /chu**p**-tsos(i kholak)/ ‘barley soaked in water, roasted when half dry, and grond into flour’, ‘pap made out of this flour’; SAS, KHAL, ACH, ARA /chu**p**-tsos/ ‘anything boiled in water’; HRD /chu**p**-tsos/ ‘dried vergetable put into boiling water (in order to get rid of insects etc.)’
- DRS /chu**p**-sik/ WrT *chu-**b**sig* ~ DOM /chusiŋ/ ~ /chu**p**-siŋ/ WrT *chu-**b**siŋ* ‘separating two materials in the water, by letting one sink down, straining’; but SHA /chusik/ ~ /chusip/, GYS /chusiŋ/
- LAD /ño**p**-tshoŋ/ WrT **ño-**b**tshoŋ* ~ *ño-**b**tsoŋ* ‘shopping, trade, commerce’ (HAM); GYA, SHA /ño̲**p**-tsoŋ/, CEM /ño**p**-tsoŋ/, LEH, LEH2, DOM, ACH /ño**p**-tshoŋ/, SAS /ño**p**-tshoŋs/ ‘shopping’; ARA /ño**p**-tshoŋ/ ‘trade’; but GARKb /ñotshoŋ/ ‘shopping’
- GYA /do**p**-cak/ ~ /do^{a}**p**-cak/, LEH /do**p**-caks/, SAS, DOMb, ACH, GARKb /rdoa**p**-caks/, ARA /rdo**p**-cak/ WrT *rdo(ba)-**b**cags* ‘(artificially) broken stone’; TUR /rdo**p**-cak/ ‘those who break the stones for the houses’; but HML /ðoacak/, SHA /doacak/ ‘broken stone’; SAS, ACH, GARK, ARA /rdoa cakhan/, HRD /rdoacak/, DRS /rdoa cakpa/ ‘stone breaker’

- GYA (Kesar songs) /do**p**-chot/ ~ /do^{a}**p**-chot/ or /do**p**-chose raldri/, SAS /rai rdo**p**-cat/, /rai rdo**p**-chot/, KHAL (Kesar) /rdo**p**-cot/, DOMb /rdo**p**-chot/, GARKb (Kesar) /rdo**p**-cotme ragi/ WrT **rdo-**b**chot* ~ *rdo-**b**cod*, 'able to cut stones' (name of Kesar's sword, cf. LLV *rdochod*); but SHA (in Kesar story) /dochot/, STOK (Kesar) /docotme raldri/
- GYS /do**p**-tet/, SAS, DOM, ACH, GARKb /rdoa**b**-det/ WrT *rdo-**b**ded* 'stoning, persecution in order to stone'; ARA /rdo**p**-tet/ 'chasing somebody by throwing stones' (DRS could think of /rdoa**p**-tet/, but is not sure whether this is not from the Kargil dialect); but SHA /dotet/, LEH /doatet/
- GYS /do**p**-sik/ ~ /do^{a}**p**-sik/, DOM /rdoar-tsiks/ ~ /rdoa**p**-rhtsiks/, GARKb /rdoa**p**-rhtsiks/, ARA /rdor-tsik/ ~ /rdo**p**-rhtsik/ WrT *rdoba-**b**rtsigs* 'stacking, staple of stones, built of stones'; but HML /ðoasik/, SHA /dor-sik/, LEH /doar-tsik/, HRD /rdoarhtsik/, SAS, ACH, DRS /rdoa-rhtsiks/ (according to DRS, possibly with /p-/ in the Batalik area or Ciktan)
- GYS /na**p**-cat/ WrT *sna-**b**cad* 'cutting of the nose (a punishment)' in contrast to /nacat/ WrT *rna-bcad* 'cutting of the ear (a punishment)'; SHA /na**p**-cat/ 'someone, whose nose is cut' in contrast to /nam-cat/ 'someone whose ear is cut'; DOM /snacat/ ~ /sna**p**-cat/ 'someone with a too short nose' used as a nick name; SAS, ACH /sna**p**-cat/ 'broken or cut nose, someone having such nose'; DRS /rhna**p**-cat/ 'someone with a short or cut nose' in contrast to /rhnacat/ 'someone whose ear is cut'; but LEH /nacat/ 'nose cutting' or 'ear cutting'
- GYA /mi**p**-sat (khi**p**-sat)/ WrT *mi-**b**sad (khi-**b**sad)* 'habitual murderer' in contrast to /misat (khisat)/ WrT *mi-**b**sad (khi-bsad)* 'murderer'; SKY, ACH /mi**p**-sat/ 'one who has killed, murder', GARKb /mi**p**-sat(pa)/ ~ /mi**p**-sot(pa)/ *mi-**b**sod(pa)*, DRS /mi**p**-sat/ 'murderer, killer'; but LAD (RAM) /misat/ 'murder'; SHA, LEH, SAS, DOM, HRD, ARA /misat/ 'murderer, killer'
- LAD, BAL /za**p**-thuŋ/ WrT **za-**b**thuŋ* ~ *za-**b**tuŋ* 'food' (RAM), 'food management, catering' (SPR); GYA /za**p**-thuŋ/ SAS, DOM /za**p**-thuŋ/ 'eating and drinking', LEH2 heard /za**p**-tuŋ/; but LAD (HAM, spelling *bzaḥ**b**tuŋ*!), HML, SHA, LEH, GARKb, HRD, TUR /zathuŋ/
- LAD (HAM) /zo**p**-ta/ WrT *bzo-**b**lta* (HAM: *bzolta*) 'appearance'; GYA, SHA, CEM /zo**p**-ta/, LEH, DOM /zos-ta/ ~ /zo**p**-sta/; but LEH2, SAS, CIK-He, GARKb, HRD, DRS, TUR /zos-ta/, ARA /zo-sta/ ~ /zos-ta/
- GYS /ɦo**p**-tsak/, SAS, KHAL, DOM, ACH, TUR /o**p**-tsaks/ WrT *ḥo-**b**tsags* 'milk-sieve'; but SHA /ɦotsak/, LEH /om-tsaks/, GARKb /utshaks/, ARA /otsak/, DRS /otsaks/
- GYA /ša**b**-tse/ WrT *ša-**b**tsos* 'boiled meat (inner organs)'; SAS, DOM, ACH (not sure), ARA (not very common) /ša**p**-tsos/ 'boiled meat'; but SHA /çatse/, LEH, HRD /šatsos/ 'boiled meat, meat ready to be eaten'
- LAD (RAM, HAM) /ša**p**-tshoŋpa/ WrT *ša-****b**tshoŋpa* ~ *ša-**b**tsoŋpa* 'meat seller, butcher'; GYS /ša**p**-tsoŋkan/, SHA /ça**p**-tsoŋba/, CEM /ça**p**-tsoŋ/, LEH, ARA /ša**p**-tsoŋpa/, LEH2 /ša**p**-tshoŋ/, SAS, DOM, ACH, HRD /ša**p**-tsoŋspa/, GARKb /ša**p**-

tsoŋs/, DRS (possibly borrowed from Kargil) /ša**p**-tsoŋs(pa)/, TUR /ša**p**-tshoŋs/; ACH, DRS /ša**p**-tshoŋ/ ‘trade in meat’… … …

སྔོན་འཇུག་འ་ཚ་ཡིག་གྱུར་ཏེ་སྣ་སྐད་ (ང་། ན། མ།) སོང་ཏེ་འིན་ཀྱག། འི་ད་རྟུང་འབིང་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་མ་ནང་། འ་མང་ཆེའ་དོན་དག་གི་ཕེའ་ཀོལ་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་འིན་ནོག། འི་ནང་སྔོན་འཇུག་བ་ཕེད་(ཕྱེད་) པོ་དོན་དག་གི་ཕེའ། ཕེད་པོ་དུས་གསུམ་མི་ཕེའ་ཀོལ་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་འིན་ནོག། དེ་ཚང་མ་སྔོན་མའི་ཚིག་ནང་ཉམ་(མཉམ) པོ་སོང་ཏེ་སྔོན་མའི་ཚིག་གི་རྗེས་འཇུག་ཙོགས་ལ་གྱུར་ཏེ་འིན་ནོག། །། མི་མང་པོའི་དེ་ཟུག་མོལ་ལ་རག། ང་ཞའི་(ང་ཅག་གི་) ཡུལ་སྐད་དི་ནང་ང་དེ་ཟུག་ཟེར་ར་ནོག། འི་ནང་ཨ་སིལ་ལི་དཔེ་རའི་ནང་ང་དེ་ཟུག་ཟེར་ར་མན་ནོག། ཅིའ་ཟེར་ན་མེ་མེ་ལ་མ་གན་ནེ་ཆོས་སིལ་ན་སྔོན་འཇུག་ཚང་མེ་སྐད་ཕིང་ང་མཛད་ད་མན་ནོག། དེ་ཟུག་མོལ་ལ་རག། ངའི་སེམས་ལ། ཆོས་སྐད་དི་ནང་ང་སྔོན་འཇུག་འབྲིས་ཏེ་འིན་ན། དེ་ནེ་སྔོན་འཇུག་ཕིང་ཀན་ནེ་དཔེ་ར་བདེན་བའི་དཔེ་ར་འིན་ནོག། ངའི་སམ་མ་རག། །། ཡང་ཤམ་ཕྱོགས་སི་ཡུལ་སྐད་དི་ནང་ང་། གལ་ཏེས་ལས་སི་ཚིག་ག་ (verb) སྐད་འབོལ་མོ་ཡོད་ཀན་ནེ་མགོ་ (initial voiced consonant) ཡོད་ན། དེ་ནེ་འགག་ཚིག་ (negation word) མ་ནང་། མིའི་ཧྲེང་ན་སྔོན་འཇུག་འ་སལ་པོ་འབིང་ང་ནོག། (ཤར་ཕྱོགས་ནང་། བོད་ལ་འགག་ཚིག་མིའི་ཧྲེང་མེ་ནེ་དེ་ཟུག་ཚོར་ར་མན་ནོག།) དཔེར་ན་ ʃམཨིʅ (mi) ནང་ ʃདརཨʅ (dra) སྦྱ་ན་ ʃམཨིན-དརཨʅ (min-dra) ཡོང་ང་ནོག། ʃམཨʅ (ma) ནང་ ʃབཨུཏʅ (but) སྦྱ་ན་ ʃམཨམ-butʅ (mam-but) ཡོང་ང་ནོག། ཡུལ་སྐད་ཁ་ཅིག་གི་ནང་ང་འི་ཟུག་གི་	In most cases, the nasal prefixes *m-* and *ḥ-* originally had a purely lexical function, while the *b-* prefix can be found in half of all instances as an originally lexical prefix and in half of all instances as an originally grammatical prefix. All prefixes shifted their position and became attached to the preceeding syllable as if they were suffixes. Many people would state that the feature described can be found in their home dialect, but that it should not be there in the ‘real’ language, because the monks would not pronounce the prefixes when reading religious texts. I would think, however, that if the prefixes are written in Classical Tibetan their pronunciation would constitute the ‘true’ language. The nasal prefix *ḥ-* also occurs frequently in negated verb forms when the verb has a voiced initial, e.g. /mi/ + /dra/ (WrT *ḥdra*) ‘similar’ > /min-dra/ ‘not similar, special’, /ma/ + /but/ (WrT *ḥbud*) ‘fall’ > /mam-but/ ‘did not fall’. With respect to the negation particle *mi*, this feature can be found in the central Tibetan, as well as in all Ladakhi dialects. With respect to the negation particle *ma*, it seems to be restricted to the western Sham dialects. In some of these dialects the nasal prefix has been generalised and appears before all voiced initials, whether the verb had an original

འཐིང་ཀུན་ནི་སྔོན་འཇུག་འ་མང་པོ་ཐེལ་ཏེ་ཡང་ཆོས་སྐད་དེ་ནང་ང་སྔོན་འཇུག་མེད་ཀུན་ནི་ལས་སི་ཚིག་གི་ཐེའ་ཀོལ་ལ་ནོག།། དཔེར་ན་ཁལ་སེའི་ཀེ་སར་རི་རྟུངས་(སྒྲུངས་) ནེ།	nasal prefix or not (cf. Zeisler 2004: 612, isogloss 10). In the following I will give some examples from the Kesar epic, as told in Khalatse 1996.

Negation marker (འགག་ཚིག་) *mi*

- /mi**ŋ**-gor/ WrT *mi-ḥgor* ‘(I) will not be late’
- /mi**n**-duk/ ~ /mi**n**uk/ WrT *mi-ḥdug* ‘is not (there, visual experience)’
- /mi**n**ak/ (< WrT *mi-drag*) ‘is not (there, non-visual perception)’
- /mi**m**-ba/ (< WrT *mi-bya*) ‘(I) will not do’
- /mi**n**-dzemskhancik/ WrT *mi-ḥdzemsmkhancig* ‘one that is not avoiding’

Negation marker (འགག་ཚིག་) *ma*

- /ma**ŋ**-gat/ WrT *ma-dgad* ‘didn’t like’
- /ma**ŋ**-gaŋsok/ WrT *ma-gaŋtshug* ‘was not filled’
- /ma**n**-jiks/ WrT *ma-ḥjigs* ‘was not afraid’
- /ma**n**-drik/ WrT *ma-ḥgrig* ‘was not right’
- /ma**n**-drupa/ WrT *ma-ḥgrubpa* ‘not having accomplished’
- /ma**n**-drülba/ WrT *ma-ḥgrulba* ‘not walking’
- /ma**m**-but/ WrT *ma-ḥbud* ‘did not fall’
- /ma**m**-bana/ (< WrT *ma-byana*) ‘if (you) will not do’
- /ma**m**-borskhantsokle/ WrT *ma-ḥborsmkhantshugle* ‘was not put down’

འི་ནང་འགག་ཚིག་གི་རྟིང་ན་སྔོན་འཇུག་བ་མན་ན་ཡོང་ཅེས་མན་ནོག། – བདེན་བ་ཡོང་ཅེས་མན་ནོག་ག།། འགོ་མ་རང་འི་ཟུག་ཞེས་དགོས་ས་ནོག། པུ་རིག་ནང་། བལ་ཏི་སྐད་དེ་ནང་ང་ ‘འི་ལས་པོ་ཙོ་མི་དགོས་!’ ཟེར་ན། འགག་ཚིག་མ་ནང་ཉམ་པོ་སྐུལ་ཚིག་ཀོལ་ལ་ནོག། བོད་སྐད་ནང་། ལ་དྭགས་སི་སྐད་དེ་ནང་ང་ ༼མཨཆཨ!༽ (macha!)། ༼མཨཏཨང!༽ (mataŋ!) མོལ་ན། པུ་རིག་པ་ནང་། བལ་ཏི་པ་གུན་ནི་ ༼མཨསཨོང!༽ (masoŋ!) ། ༼མཨཏཨོང!༽	By contrast the grammatical prefix *b-* is never found in negation – or is it? One must know that in the Purik as well as the Balti dialects the expression for the prohibition has been assimilated to the expression of the command, whereas in all other Tibetan varieties, the command form cannot be used for a prohibition. Instead the present stem is used, thus the regular Ladakhi prohibition is /macha!/ (WrT *macha*) ‘don’t go’ or

[༦] ཅིག་ཆ་ན་མངས་ནི་སྣུས་ཀྱུག།

(matoŋ!) མོལ་ལ་ནོག།། །།

དེ་སྐྱོད་པ་སང་། མདའའ་ཞུགས་ཀན་ནི་འབྲོག་པའི་ཅིག་ཏན་ནི་པུ་རིག་གི་དཔེ་ར་ཏང་ན། ‘སེམ་ཤན་སད་(བསད་) མི་དགོས་!’ ཟེར་ཀན་བའི་ཕིའ་༼མཨསཨོཏ!༽ (masot!) ཟེར་ཅས་ཏ་འབོར་འང་། ༼མཨཔ-སཨོཏ!༽ (map-sot!) ཡང་༼མཨཔ-སཨོདཨང!༽ (map-sodaŋ!) མོལ་ལ་ནོག།། འི་བའི་སྐད་འབིང་ཀན་ནི་ཟེར་ཟོ་མའ་༦ཡམ་ཚན་(ཡ་མཚན་) ཤིག་ཚོར་ར་མི་རག་ག།། འི་ནང་༼མཨཔ-སཨོཏ!༽ (map-sot!) ཟེར་ཀན་བའི་ཟེར་ཟོ་ཅིག་ཅིག་པོ་མེ་ནི་སྟོན་འཛུག་བའི་སྐད་མན་ན་ཚོར་ར་མན་ནོག།། ༼*མཨཔ-ཙཨོཀ!༽ (*map-cok!)། ༼*མཨཔ-ཙཨོཏ!༽ (*map-cot!)། ༼*མཨཔ-ཏཨོཔ!༽ (*map-top!)། ༼*མཨཔ-ཙོས!༽ (*map-cos!)། ཡང་༼*མཨཔ-ཤཨོཏ!༽ (*map-šot!) མན་ན་ཡོང་ང་མན་ནོག། ༼མཨཙཨོཀ!༽ (macok!)། ༼མཨཙཨོཏ!༽ (macot!)། ༼མཨཏཨོཔ!༽ (matop!)། ༼མཨཙོས!༽ (macos!) ། ཡང་༼མཨ-ཤཨོཏ!༽ (ma-šot!) ཡོང་ང་ནོག།། །།

ཅགི་ཆ་ན་ཉེ་རང་ངི་ཟེར་ཟོ་ཅིག་ཅིག་པོ་སྟོན་མའི་དུས་སི་དཔེ་རའི་དཔང་པོ་མེད་ཀྱག་མོལ་ལེད་འགྲོ།། འི་ནང་སེམ་ཤན་ནི་སྟག་ཅད་ཙོགས་ལ་རྫོའི་ཀ་ལུས་ཀན་ནི་རྗེས་མང་པོ་ཐོབ་ཅས་རེ་བ་ཏང་མི་དགོས།། ‘fossil’ ཅིག་ཅིག་པོ་ཐོབ་ན། དེ་ནི་མའ་སོ་དེ་(བསོད་བདེ་) ཅན་ཡོང་ང་ནོག།། དེའི་ཕིའ་དག་ས་ཟེར་ཟོ་ཅིག་ཅིག། རྗེས་ཅིག་ཅིག། དཔང་པོ་ཅིག་ཅིག་མེ་ནི་མེད་ན། ཞན་དག་ཅོ་སེ་ཡང་གོང་ན་སྟན་ཀན་ནི་སྦྱུས་ཚིག་ལ་ལྟ་ན། དེ་ནི་སྟོན་མའི་དུས་ལ་སྟོན་འཛུག་བ་ནང་། མ། འ། ཡང་བལ་ཏི་ནང་། ལ་དྭགས་སི་སྐད་དེ་ནང་ང་ཀོལ་ཏེ་འིན་ཀྱག། ངའི་སམ་

/mataŋ!/ (WrT *mabtaŋ* < OT *magtoŋ*) ‘don’t give’, but in Purik and Baltistan it is /masoŋ/ (WrT *masoŋ*) or /matoŋ!/ (WrT *mabtoŋ* <OT *mathoŋ*).

But when the bilingual Dards of Dah speak the Ciktan Purik dialect, they not only say /masot!/ ‘don’t kill’, they even say /map-sot!/ or /map-sodaŋ!/ (WrT *mabsod* < OT *masod*). Surprising as this pronunciation may be, the verb /sat/ ‘kill’ is apparently the only verb where the prefix remained. It does not appear with the verbs /cak/ ‘break’: /macok/, /cat/ ‘cut’: /macot/, /tap/ ‘throw’: /matop/, /co/ ‘construct’: /macos/, and /šat/ ‘tell’: /mašot/.

One may argue that a single expression is not enough for the reconstruction of language development. But like in evolutionary biology, we must be content with what we find in the sediments of language history. When reconstructing the evolution of animals, we cannot hope that we always find plenty of skeletons, we are already very lucky if we find a single bone. As fragmentary as the present evidence might be, by comparing it cautiously with the *b-* prefix in nominal compounds and the nasal prefix in negation and compounds we can safely assume, that the *b-* prefix once was a reality in the dialects spoken in Ladakh and Baltistan.

The particular example of the Dardic-Purik prohibition also allows us to draw the following conclusion: in most of the verbs which have a *b-* prefix in the past stem in Old Tibetan this *b-* prefix must have been over-

མ་རག།། འབྲོག་སྐད་དི་དཔེ་ར་ནེ་ཡང་མཇུག་སྦྱུ་ཞིག་(སྦྱུས་ཅིག་) འཕིང་ང་ནོག།། འགོ་མ་རང་བལ་ཧྲི་ནང་། ལ་དྭགས་སི་སྐད་དི་ནང་ང་སྔོན་འཇུག་བ་ཆོས་སྐད་དི་ཚོགས་ལ་འདས་པའི་དུས་ལ་ཀོལ་ཀན་འིན་ཀྲུག།། འི་ནང་དུས་རིང་པའི་ནང་ང་འི་སྔོན་འཇུག་བའོ་ཕིལ་ཧྲི་ཡང་ད་ལྟ་བའི་དུས་ལ་ཡང་སྐྱལ་ཚིག་གི་ཕིའ་ཀོལ་ཧྲི་འིན་ཀྲུག། ངའི་སམ་མ་རག།། དེའི་ཕིའ་ད་ལྟ་བའི་དུས་ཚིག་གི་མགོ་བོལ་མོ་མེད་ཀན་སོང་ཡང་སྐྱལ་ཚིག་མང་པོ་ནང་། ད་ལྟ་བའི་དུས་ཚིག་ཁ་ཅིག་ག་དབུགས་ཕིང་ཅས་(aspiration) སྔོར་ཧྲི་མེད་པ་སོང་ཀྲུག།། དུས་རིང་པའི་ནང་ང་དེ་ནེ་གུ་ལེ་གུ་ལའེའ་ད་ལྟ་བ་ནང་། འདས་པའི་དུས་སི་ཕིའ་ཀོལ་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་བའི་སྐད་མེད་ཀན་སོང་ཧྲི། དེ་ནེ་དེའི་ཧྲིང་ན་ཡང་སྐྱལ་ཚིག་ག་སྔོན་འཇུག་སྔོར་ཧྲི་མེད་ཀན་སོང་ཀྲུག།། འི་ནང་འབྲོག་པའི་ཀོལ་ཀན་ནི་པུ་རིག་སྐད་ནི་ཙ་པིག་འགོར་པ་སང་། ད་རྟུང་སྔོན་མ་ཀོལ་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་བའི་རྗེས་ཅིག་ཅིག་པོ་ལུས་སེ་ཡོད་ཀྲུག།། །།

གལ་ཧྲིས་ཉེ་(ཉིད་) རང་ང་ཉི་རི་(ཉིད་རང་གི) ཡུལ་ལ་ཨ་བི་མེ་མེ། སུ་ཞིག་དེ་ཟླུག་ག་འགག་ཚིག་ནང་ཉམ་པོ་འཕིང་ཀན་ནི་བའི་སྐད་ཀོལ་ཚོར་ན། ཉེ་རང་ངིའང་དེ་ཟླུག་གི་བའི་སྐད་ཀོལ་ན་ནི། འཇུ་ཞུ། ངའ་གློག་ཡིག་ (e-mail) ཀལ་(བཀལ་) ལ་མཛོད་འང་།། འཇུ་ལེ།། །།
(zeis@uni-tuebingen.de)

generalised and used for the present stem as well as for the imperative stem. Since the *b-* prefix is incompatible with aspiration, the initial consonant of the imperative stem lost its aspiration. The same happened to a few aspirated present tense forms, while the voiced present tense forms became unvoiced, due to the prefix.

After some time, the prefix became gradually silent, but was kept in fixed expressions (such as compounds) and in commands and the corresponding prohibitions. Then the prefix also disappeared from the plain command, but remained for a while in the prohibition before being dropped as well. As the Dards of Dah use the Ciktan Purik dialect only as a second language, they might not always have been following the development of the Ciktan dialect proper. For this reason the fossilised *b-* prefix could survive up to our days.

I would be very happy if any one who has heard the use of the *b-* prefix after negation markers in his or her home dialect or is even still using it him- or herself would contact me by e-mail (zeis@uni-tuebingen.de).

Dialects and Informants

ACH = Achinathang: Skarma Namthak; ARA = Aranu: Tsering Youdon; BAL = Balti, unspecific; CEM = Cemre: Padma Dohar; CIK-He = Ciktan, (Hermann n.d.); CT = Classical Tibetan (*choskat*); DOM = Domkhar: Tsewang Tharchin (a) and Thrinlas Chosphel (b); DRS = Dras: Dr. Saleem Mir; GARK = Garkoon: Tshering Stobdan (radio; a), Stanzin Angmo (b); GYA = Gya Sasoma: Tshomo Mingyur; HML = Hameling: Tsering Angmo; HRD = Hardas: Archo Saida; IGU = Igoo: Padma Dorje (through Rincen Dolkar); LAD = (Central) Ladakhi, unspecific; LEH = Leh town, and adjacent villages: Thrinlas Wangmo and various interlocutors; LEH2 = Leh, migrant’s second generation: Rincen Dolkar; LLV = Francke (1905–41), Kha-

latse; KHAL = Khalatse, narrator (Kesar story, recorded 1996) and main interlocutor: meme Tondup Tsering; KPL = Khapulu (Read 1934); PUR = Purik, unspecific; OT = Old Tibetan (empirial period); SAS = Saspol: Phuntsok Dolma; SHA = Shara: Thukche Dolma; SKY = Skyurbucan: Tashi; STOK = Stok, narrator (Kesar story, recorded 1996): Phuntsok Paljor; TUR = Turtuk: Abdul Qayoum; ULE = Ule Trokpo/Leh second generation: Sonam Wangchuk; WrT = Written Tibetan (including *Phalskat* and hypothetical forms).

I would like to thank all of the above-mentioned informants and narrators as well as *meme* Stanzin Chosphel from Dah, narrator of the Kesar story (1996), where I found the strange prohibition form /map-sat/, Roland Bielmeier whose remarks at the 12th Colloquium of the International Association for Ladakh, Leh, 21-26th July 2003 set me on the track, Gelong Konchok Pande who improved the Ladakhi version, Rebecca Norman for all comments and help.

Dictionaries:

HAM = Hamid 1998; JÄK = Jäschke 1881; RAM = Ramsey 1890; SPR = Sprigg 2002

References

Bailey, Thomas Graham. 1920. *Linguistic studies from the Himalayas. Being studies in the grammar of fifteen Himalayan dialects.* (Asiatic Society monographs, 18.) London: Royal Asiatic Society. Benedict, Paul K. 1972. *Sino-Tibetan: A Conspectus*. Cambridge: Cambridge University Press.

Bielmeier, Roland. 2004. “Shafer’s proto-West Bodish hypothesis and the formation of the Tibetan verb paradigms”. In: Anju Saxena (ed.), *Himalayan Languages. Past and present.* (Trends in Linguistics, 149): 395-412.

Francke, August Hermann. 1905–41. *Gšamyulna bšadpaḥi Kesargyi sgruŋs bžugs. A Lower Ladakhi version of the Kesar saga*. (Bibliotheca Indica, work, 168.), Calcutta 1905–1909 (Fasc. 1–4), 1941 (Fasc. 5): Royal Asiatic Society of Bengal. Reprint 1981: *The Epic of Gesar.* Kunzang Tobgyel and Mani Dorje, Vol. 29. Thimphu, Bhutan: Druk Sherig Press. (LLV)

Hamid, Abdul. 1998. *Ladakhi-English-Urdu dictionary.* Leh: Melong (HAM).

Herrmann, Silke. N.d. *Sheldan Lhamo. Erzählung und Dialekt von Purik* [unpublished typoscript].

Jäschke, Heinrich August. 1881. A Tibetan-English dictionary. With special reference to prevailing dialects. London. 4th reprint 1992, Delhi: Motilal Banarsidass (JÄK).

Koshal, Sanyukta. 1979. *Ladakhi Grammar.* Delhi etc.: Motilal Banarsidass.

Ramsay, Henry Lushington. 1890. *Western Tibet: A practical dictionary of the language and customs of the districts included in the Ladák wazarat.* Lahore: W. Ball & Co. Government Printers (RAM).

Read, Alfred F.C. 1934. *Balti grammar.* (James G. Forlong Fund, 15.) London: The Royal Asiatic Society.

Shafer, Robert. 1950/51. “Studies in the morphology of Bodic verbs”. *Bulletin of the School of Oriental and African Studies* 13.3 (1950): 702-724, 13.4 (1951): 1017-1031.

Shawe, F.B. 1894. “On the relationship between Tibetan orthography and the original pronunciation of the language”. *Journal of the Asiatic Society of Bengal* 63: 4-19.

Sprigg, Richard Keith. 2002. *Balti-English English-Balti dictionary*. London, NY: Routledge-Curzon (SPR).

Zeisler, Bettina. 2004. *Relative Tense and Aspectual Values in Tibetan languages.* A Comparative Study. Berlin etc.: Mouton de Gruyter.